

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte over de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 25 augustus 2005 (Kamerstuk 29 800 VIII, nr. 257) inzake het toezichtkader voor het particulier onderwijs enkele vragen en opmerkingen voor te leggen.

De voorzitter van de commissie,
Aptroot

Adjunct-griffier van de commissie,
Jaspers

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de proeve van een toezichtkader voor het niet-bekostigd primair onderwijs. Deze leden constateren met instemming dat dezelfde kwaliteitsaspecten worden gecontroleerd als in het bekostigd onderwijs. In de toelichting wordt gesteld dat bij alle kwaliteitsaspecten er wordt aangesloten bij de visie van de school. De leden van deze fractie vragen of dat in alle gevallen een goed beeld van de kwaliteit van het onderwijs kan opleveren. Een school die bijvoorbeeld uitgaat van kindvolgend onderwijs (leerlingen leren in vrijheid), zonder een gestructureerd leerlingvolgsysteem en zonder objectief inzicht in leerresultaten, kan moeilijk door de inspectie op de kwaliteit beoordeeld worden. Heeft de inspectie het voornemen in gesprekken met iedere leerling de vorderingen en leerresultaten te beoordelen, zo vragen de aan het woord zijnde leden. Dat lijkt deze leden onwerkbaar. Het valt deze leden ook op dat de toelichtingen bij de onderzoeksvragen veelal vrijblijvend en erg aarzelend geformuleerd zijn. Vaak wordt gebruikt gemaakt van formuleringen als «daar waar nodig zullen nadere vragen gesteld kunnen worden». Deze leden vragen of zo de inspectie de kwaliteit van het onderwijs in alle gevallen in voldoende mate kan toetsten. Zij vragen de minister deze twijfel weg te nemen.

De bovengenoemde leden vragen ook hoe de inspectie bij een (relatief) nieuwe school beoordeelt of de leerresultaten aan het einde van de schoolperiode tenminste op het verwachte niveau liggen en er dus ook een aansluiting op het voortgezet onderwijs wordt gegarandeerd. Wanneer de eerste leerlingen de leeftijd van 12 jaar hebben bereikt, kan dat wel eens te laat zijn, zo stellen deze leden. Verstaan deze leden het goed dat het voor een positieve beoordeling op deze vraag ook nodig is dat een niet bekostigde school de vorderingen van haar leerlingen structureel toetst / evalueert?

Deze leden constateren met instemming dat het niet bekostigd primair onderwijs volledig moet voldoen aan de kerndoelen Nederlandse taal, rekenen en wiskunde. Verder moet er sprake zijn van een breed vormingsaanbod en moeten de leerbronnen bijdragen aan burgerschap, sociale integratie en normen en waarden. Kan het in de ogen van de minister zo zijn dat het onderwijs dan alleen uitgaat van de behoeften van kinderen, zonder dat er een leerlingvolgsysteem is. De leden van deze fractie kunnen zich niet voorstellen dat er voor het behalen van deze kerndoelen alleen maar sprake is van informele leerbronnen. Ondersteunt de staatssecretaris die visie? De leden van deze fractie vragen of het met dit toezichtkader mogelijk is dat niet bekostigde scholen die geen curriculum wensen vast te stellen, op het aspect leerstofaanbod, positief beoordeeld worden door de inspectie. In het toezichtkader is verder de volgende onderzoeksvraag aan de orde: Zorgt de school voor het behoud of verbetering van de kwaliteit van haar onderwijs? Is het waar dat voor een positieve beoordeling op deze vraag het nodig is dat een niet-bekostigde school een kwaliteitszorgsysteem heeft, zo vragen deze leden. Voor niet-bekostigde scholen is geen vaststaand aantal lessen verplicht. Is het hierdoor mogelijk dat niet-bekostigde scholen structureel een driedaagse schoolweek hebben, zo vragen deze leden. Zij constateren dat in het schooljaar 2005–2006 gewerkt wordt op basis van deze proeve en op basis daarvan een definitief voorstel voor een toezichtkader wordt uitgewerkt. Deze leden vragen de evaluatie en het definitieve kader ook aan de Kamer voor te leggen. Zij veronderstellen dat de toekomstige wetswijzigingen ook van invloed zijn op het definitieve toezichtkader.

De leden van de VVD-fractie hebben met veel belangstelling kennisgenomen van de Proeve van een toezichtkader niet-bekostigd primair

onderwijs. Zij hebben een vraag over de Proeve van een toezichtkader. De vraag van deze leden is niet zozeer gericht op de Proeve zelf, maar op het gebruik ervan door de minister. Welke rol spelen de rapporten van de inspectie bij behandeling door de minister? De minister geeft aan dat het toezichtkader van de inspectie breder moet zijn dan de aanmerkingcriteria, maar dat alléén het niet voldoet aan de aanmerkingcriteria consequenties heeft voor de school. Hoe verhouden toezichtkader en aanmerkingcriteria zich tot elkaar, zo vragen deze leden.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de minister niet te wachten met het formuleren van een visie op de verhouding tussen het verplicht opleggen van de kerndoelen en artikel 23 van de Grondwet tot de daadwerkelijke indiening van het wetsvoorstel, maar daar reeds in deze beantwoording aandacht aan te besteden. Het probleem zit in de eerste plaats in de onduidelijkheid over de invulling van het begrip «overeenkomstige inrichting». De minister stelt daarvoor extra criteria, namelijk dat er sprake moet zijn van een doorlopende leerlijn en voorbereiding op zelfstandig functioneren. De leden van deze fractie vragen de minister aan te geven wat de reden is voor het stellen van extra criteria, naast deze verdere invulling van het begrip «overeenkomstige inrichting». Had zij hiermee niet kunnen volstaan? Zij vragen de minister in de beantwoording van deze vraag expliciet in te gaan op het noodzakelijkheidsvereiste en het proportionaliteitsvereiste. Een nieuw aanmerkingcriterium is dat leerlingen in beginsel binnen een tijdvak van acht aaneensluitende jaren het onderwijsprogramma van de school doorlopen. Voor hoeveel particuliere scholen zou dit een wijziging van de inrichting van hun onderwijs betekenen? Moet een particuliere school niet de ruimte hebben om haar eigen organisatorisch-onderwijskundige inrichting te kiezen, aansluitend bij zijn eigen visie op opvoeding en onderwijs? Kan de minister onderbouwen waarom zij deze eis proportioneel acht, zo vragen deze leden.

Als scholen niet voldoen aan de aanmerkingcriteria dan betekent dit dat ouders niet voldoen aan de Leerplichtwet. Kunnen zij daarvoor verantwoordelijk worden gesteld? De leden van deze fractie vragen de minister of hiermee niet via een achterdeur toch een vergunningstelsel wordt gecreëerd? Zo neen, waarom niet? Bij het kwaliteitsaspect *leerstofaanbod* worden als subvragen genoemd of de leerinhouden Nederlandse taal en de leerinhouden rekenen en wiskunde dekkend zijn voor de (herziene) kerndoelen. Betekent het expliciet benoemen van deze kerndoelen dat deze in de praktijk stringenter zullen worden getoetst, zo informeren deze leden. Krijgen scholen ten aanzien van deze kerndoelen nu relatief minder ruimte dan ten aanzien van de realisering van het leerstofaanbod van andere kerndoelen? Kan de minister deze keuze motiveren aan de hand van het proportionaliteitsprincipe en het noodzakelijkheidsvereiste, zo vragen de leden van de ChristenUnie-fractie. Ook de particuliere scholen dienen de ononderhandelbare waarden van onze samenleving over te dragen. De minister geeft aan dat zij daarbij denkt aan democratie, rechtsstaat, burgerschap en aan de verhouding tussen mannen en vrouwen. Door deze voorwaarde in de aanmerkingcriteria op te nemen, is de overheid straks ook in de gelegenheid om te bepalen dat de school geen leerplichtige leerlingen mag lesgeven mocht de school de genoemde waarden niet over willen dragen. De leden van de bovengenoemde fractie vragen de minister de keuze voor deze waarden nader te motiveren. Zijn dit de enige waarden die de zij ononderhandelbaar vindt, zo vragen deze leden. Mede in verband daarmee vragen zij of deze ononderhandelbare waarden niet al voldoende zijn gewaarborgd door het verplicht opleggen van de kerndoelen.

II Reactie van de minister